

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
СЛОВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА (СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК (ЧЕХІЯ)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

Міжнародна науково-практична конференція

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

Сучасний розвиток ветеринарної медицини

3 жовтня 2024 року

Біла Церква

2024

УДК 636.09'06

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, ректор.
Варченко О.М., д-р екон. наук.
Недашківський В.М., д-р с.-г. наук.
Димань Т.М., д-р с.-г. наук.
Краютієне І., доктор.
Мамедова К.Х., д-р філософії.
Власенко С.А., д-р вет. наук.
Козій Н.В., канд. вет. наук.
Василенко О.І., д-р філософії.
Юрченко А.І., канд. с.-г. наук.
Славінська О.В., відповідальний секретар.

Відповідальна за випуск – **Славінська О.В.**, керівник редакційно-видавничого відділу.

Сучасний розвиток ветеринарної медицини: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 3 жовтня 2024 р. м. Білоцерківський НАУ 104 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

©БНАУ

Можливий варіант – результат зовнішнього стиснення селезінкової вени псевдокістою, фіброзом або лімфаденопатія, що призводить до венозного стазу і тромбозу.

За вище зазначених неінвазивних спленомегалій, при проведенні гістологічних досліджень, поряд ділянками нормальної селезінкової артерії і нормальної селезінкової венів останніх діагностуються згустки крові, які за морфологічними критеріями визначаються як обтурируючі або пристінкові червоні тромби з відмінними елементами організації останніх, і які частково або ж повністю закупорюють просвіт судин. Можливо залежно від терміну часткового, на початку, а потім і тривалого стазу реєструється відмінна ступінь організації тромбу.

Кожен метод, доповнюючи один одного, вирішує якісь більш вузькі і конкретні завдання і звичайно, жоден з них не є абсолютно визначальним чи інформативним за визначення патогенезу спленомегалій.

Частота діагностичних помилок при виявленні патології селезінки досить значна, тому потрібний комплексний підхід з аргументацією досліджень усіх сучасних діагностичних методів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Moore K.L., Dalley A.F., Agur A.M.R. Клінічна орієнтована анатомія. 7-е вид. Lippincott Williams & Wilkins. 2014. P. 263–265.
2. Вебер С.М., Ріккерс Л.Ф. Тромбоз селезінкової вени та шлунково-кишкова кровотеча при хронічному панкреатиті. World J Surg. 2003. 27. P. 1271–1274.
3. Simpson W.G., Schwartz R.W., Strodel W.E. Тромбоз селезінкової вени. South Med J. 1990. P. 83417–83421.
4. Strombeck D.R. Clinicopathologic features of primary and metastatic neoplastic disease of the liver in dogs. JAVMA. 173. 1978. P. 267–269.
5. Feeney D.A., Johnston G.R., Hardy R.M. Two-dimensional, gray-scale ultrasonography for assessment of hepatic and splenic neoplasia in the dog and cat. JAVMA. 1984. 184. P. 68–81.

УДК 636.4.09:616-002.5:619

ПАПЧЕНКО І.В., канд. вет. наук, **АНТИПОВ А.А.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: Papchenko.ivan.vas@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ТУБЕРКУЛЬОЗУ У СВИНЕЙ

Туберкульоз у свиней викликається переважно пташиним видом мікобактерій, які потрапляють в організм аліментарним шляхом і викликають продуктивні гранульоми в мезентеріальних лімфовузлах, а у свиноматок через печінки.

Ключові слова: туберкульозна гранульома, мікобактерії пташиного виду, мезентеріальні лімфовузли, розростання міжчасткової строми.

PAPCHENKO I.V., candidate of veterinary sciences, **ANTIPOV A.A.**, candidate of veterinary sciences

Bila Tserkva national agrarian university

FEATURES OF THE MANIFESTATION OF TUBERCULOSIS IN PIGS

Tuberculosis in pigs is caused mainly by avian species of mycobacteria, which enter the body through the alimentary route and cause productive granulomas in the mesenteric lymph nodes, and in sows, liver cirrhosis.

Key words: tuberculous granuloma, avian mycobacteria, mesenteric lymph nodes, interlobular stroma growth.

Туберкульоз – хронічне інфекційне захворювання ссавців та птиці, яке характеризується формуванням у сприйнятливих до збудника тварин специфічних гранулом – туберкулів. Збудник туберкульозу належить до роду *Mycobacterium*, в якому найбільш патогенних виділяють три види мікобактерій: *Mycobacterium bovis* – збудник туберкульозу великої рогатої худоби; *Mycobacterium tuberculosis* – збудник туберкульозу людини; *Mycobacterium avium* – збудник туберкульозу птахів [1, с. 66].

У свиней хворобу можуть викликати мікобактерії бичого, людського і пташиного видів, але найчастіше (у 80–85 % випадків) від них виділяють пташиний вид. Більшою мірою це

стосується індивідуальних селянських господарств, де в одному приміщенні утримуються на сідалах кури, а під ними розташований станок із свиньми. Хворі на туберкульоз кури виділяють збудник із випорожненнями, а свині люблять поїдати пташиний помет. Таким чином відбувається зараження свиней збудником туберкульозу [2, с. 19]. Захоплені випорожнення через ротову порожнину, глотку і стравохід переміщуються швидко, транзитом, а слизова оболонка цих органів вкрита багатошаровим незроговіваним епітелієм, то ймовірність проникнення через нього в тканини мінімальна. На нашу думку мікобактерії долають бар'єр слизової оболонки тонкого кишечника і потрапляють в лімфатичне русло та регіональні мезентеріальні лімфовузли. Сам збудник не володіє рухливістю, а, очевидно, переміщенню його сприяють нейтрофільні лейкоцити (мікрофаги), які мігрують в тканинах, в тому числі і слизових оболонках, виконуючи фагоцитарну функцію. Фагоцитомані мікобактерії не піддаються знешкодженню, так як в арсеналі нейтрофілів недостатньо ферментних систем для його лізису і фагоцитоз залишається не завершеним. Нейтрофіли короткоживучі клітини і вони використавши енергоресурси піддаються самоліквідації. В паренхімі лімфовузлів містяться макрофаги (довго живучі клітини) які фагоцитують вивільнені з нейтрофілів мікобактерії, але фагоцитоз теж виявляється не завершеним [3, с. 6].

Слід відмітити, що збудник туберкульозу відносять до факультативних внутрішньоклітинних паразитів, тобто внаслідок фагоцитозу він тривалий час може перебувати в макрофагах, навіть розмножуватись. На дію збудника активізується клітинний імунітет, що проявляється розмноженням епітеліоїдних, лімфоїдних та поодиноких гігантських клітин. Це приводить до збільшення і деякої деформації мезентеріальних лімфовузлів [4, с. 11].

З подібною ситуацією нам довелося зустрітись в приватному господарстві, яке закупило в одній з прибалтійських країн 30 кнурів для формування племінного ядра. Всіх їх розмістили в окремому приміщенні для карантинування. Через 10 днів лікар провів туберкулінізацію туберкулінами для ссавців і птиці. Реакцію виявили у 14 тварин і через 20 днів карантинування з діагностичною метою провели забій одного позитивно реагуючого кнурця.

Патолого-анатомічні зміни, типові для туберкульозу, виявили в мезентеріальних лімфовузлах, які були збільшені, пружної консистенції, а на розрізі нагадували розростання світло-сірої саловидної тканини. В окремих пакетах таких лімфовузлів виділялись осередки сірої казеозної маси. Лімфовузли з такими змінами відібрали для проведення мікробіологічних досліджень і постановки біопроби. Лікар після контрольного забою ще тричі проводив туберкулінізацію через 15–20 днів. Після другої туберкулінації позитивно зреагувало 19 тварин, третьої 23 тварини, четвертої – 18 тварин, тобто у частини позитивно реагуючих тварин реакція випала. Тому вирішили провести контрольний забій кнурця, у якого алергічна реакція випала. Результати забою показали, що патолого-анатомічні зміни були подібні до тих, що виявили у першої забитої тварини. Мікробіологічні дослідження і біопроба на курці показали, що зараження кнурців відбулось мікобактеріями пташиного виду ще в господарстві, яке продавало племінних тварин. Аналіз літературних джерел показав, що для молодняку свиней 3-5-місячного віку є характерним випадіння алергічних реакцій.

Дещо по іншому розвивається туберкульоз у свиноматок 3–4-річного віку. Вони також піддаються зараженню аліментарним шляхом. Їх мезентеріальні лімфовузли зазнають значних деструктивних змін і втрачають функцію біозахисту. Тому збудник з кров'ю заноситься до печінки. Печінка у свиней, на відміну від інших тварин, має свої структурні особливості, тобто кожна печінкова часточка відділяється одна від одної прошарком світлої сполучної тканини. В цій сполучній тканині розташована сітка дрібних кровоносних судин, по яких кров надходить до клітин печінкових часточок. В стінках таких судин розташовані фіксовані макрофаги, для яких відводиться роль виловлювати і фагоцитувати все стороннє, що може потрапити в кров від кишечника. В тому числі вони фагоцитують мікобактерії пташиного виду, але фагоцитоз не є завершеним. Збудник перебуває в макрофагах, подразнює міжчасткову сполучну тканину, яка розростається. Ніяких осередків некрозів в такій печінці виявити не вдається [5, с. 205].

При огляді її ззовні можна бачити в різних місцях потовщення і павукоподібне

розростання світлої між часткової сполучної тканини (рис. 1). Подібні розростання строми спостерігається і на розрізі печінки. Інтенсивне розростання інтерстеціальної сполучної тканини в печінці може завершуватись цирозом печінки. Якщо взяти шматочок печінки з інтенсивним розростанням строми, гомогенізувати в ступці з піском і провести мікробіологічне дослідження, то виділиться пташиний вид мікобактерій [6, с. 311].

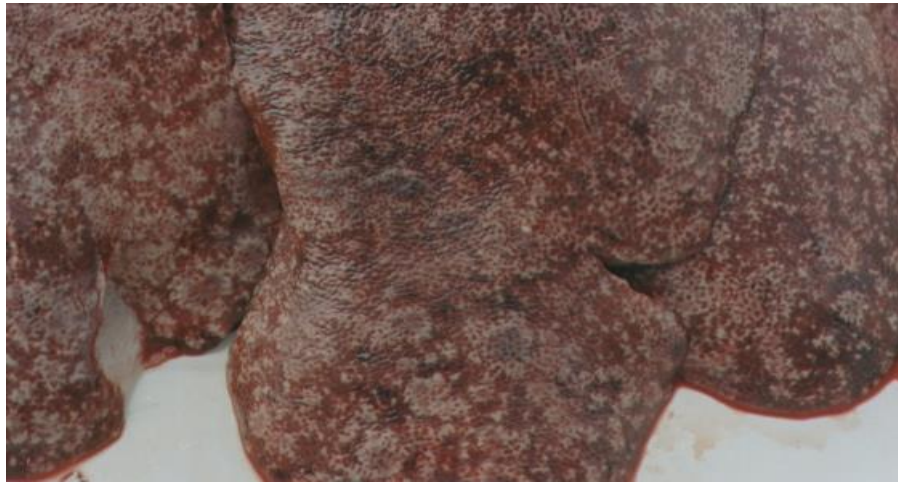

Рис. 1. Розростання між часткової сполучної тканини.

Таким чином можна зробити висновок, що за туберкульозу у свиней, викликаного пташиними мікобактеріями, характерним є у молодняку враження переважно мезентеріальних лімфовузлів, а у свиноматок 3–4-рчного віку і печінки з розвитком цирозу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Розтин та патолого-анатомічна діагностика деяких хвороб свиней: Методичні рекомендації для слухачів Інституту післядипломного навчання та студентів освітнього рівня – магістр / І.В. Папченко. Біла Церква. 2017. 66 с.
2. Донченко А.С., Донченко Н.А. Ветеринарні проблеми ліквідації туберкульозу великої рогатої худоби / Ветеринарна медицина України. 2006. № 3. С. 18–19.
3. Дяченко Г., Кравченко Н., Романенко В. Проблема діагностики туберкульозу сільськогосподарських тварин в сучасних умовах. Ветеринарна медицина України. 2006. № 2. С. 5–7.
4. Смирнов, А. М. Современные проблемы диагностики и профилактики туберкулеза животных. Ветеринарная патология. 2004. № 1–2. С. 10–13.
5. Туберкулез животных и меры борьбы с ним / Ю.Я. Кассич и др.: под ред. Ю.Я. Кассича. К.: Урожай, 1990. 304 с.
6. Болезни свиней /Зигмунт Пейсак; пер. С польск. Д.В. Потайчука. – Брест: ОАО „Брестская типография”, 2008. 424 с.

ЗМІСТ

Ільніцький М.Г., Новак В.П., Бевз О.С., Мельниченко А.П. Іноваційні підходи у викладанні дисципліни «цитологія, гістологія та ембріологія».....	3
Новак В.П., Ільніцький М.Г., Бевз О.С., Мельниченко А.П. Зональна реакція ділянки дефекту за репаративного остеогенезу в птахів.....	5
Сокольський В.П., Дудка В.Б. Морфофункціональна характеристика судинного ложе локомоторного апарату курчат.....	7
Зоценко В.М., Островський Д.М., Рубленко І.О., Гришко В.А., Тарануха С.І. Сучасні підходи діагностики парвовірусу собак.....	9
Островський Д.М., Зоценко В.М., Рубленко І.О., Тарануха С.І., Гришко В.А. Проблеми вакцинації собак проти парвовірусу.....	11
Рубленко І.О., Чемеровська І.О., Тарануха С.І., Зоценко В.М., Островський Д.М. Поширеність зоонозних резистентних штамів мікроорганізмів.....	12
Рубленко І.О., Мусієць І.В., Зоценко В.М., Островський Д.М., Тарануха С.І. Інфекції викликані холерними вібраціями.....	14
Мусієць І.В., Рубленко І.О., Горбатюк О.І. Поширеність патогенних збудників бактеріальної етіології через воду, рибу і рибну продукцію.....	15
Івасенко Б.П., Єрошенко О.В., Ордін Ю.М. Ефективність гормональної синхронізації статеві циклічності у корів.....	17
Єрошенко О.В., Івасенко Б.П., Ордін Ю.М. Моніторинг методів стимуляції статеві охоти у кобил.....	18
Ордін Ю.М., Івасенко Б.П., Єрошенко О.В. Ефективність профілактики післяродового метриту в корів пробіотиками.....	20
Власенко С.А., Жук О.Г., Ефективність використання деслореліну для пригнічення репродуктивної функції у сук та кішок.....	22
Вовкотруб Н.В., Мельник А.Ю., Чуб О.В. Динаміка змін показників молока корів за використання препарату «Нутрігал Лів».....	24
Гоцуляк М.М., Сахнюк В.В., Саморай М.М., Грицай В.В. Деякі показники протеїнового метаболізму у новонароджених козенят.....	26
Melnyk A.Yu., Sakara V.S., Bilyk B.P. Scratches (cannibalism) in broiler chickens as a sign of compromised animal welfare.....	29
Харченко А.В., Чуб О.В. Використання біопрепаратів у лікуванні деяких захворювань тварин компаньйонів.....	30
Лук'яненко К.Є., Кошелєв О.В., Шмаюн С.С., Порошинська О.А., Шаганенко Р.В., Козій В.І. Діагностика агресії у собак.....	32
Лук'яненко К.Є., Мельник А.Ю., Порошинська О.А., Шмаюн С.С., Шаганенко Р.В., Козій В.І. Перспективи використання штучного інтелекту для аналізу поведінки тварин.....	34
Козій В.І., Тавожнянська А.Р. Діагностика та терапія дегенеративної мієлопатії у собак.....	36
Піддубняк О.В. Клініко-гематологічні показники за астматичного синдрому в коней.....	38
Бітюцький В.С., Цехмістренко С.І., Цехмістренко І.С. Фізіолого-біохімічна роль шляху mTOR у птиці.....	40
Чорнозуб М.П., Ємельяненко О.В. Незадовільний стан підлоги стійла як причина хвороб кінцівок у корів.....	42
Чемеровський В.О., Рубленко М.В., Рубленко С.В. Аналіз структури осколкових переломів довгих трубчастих кісток у собак за принципами ao/asif (24 клінічні випадки).....	45
Шевченко С.М., Бевз О.С., Чемеровський В.О., Рубленко М.В., Власенко В.М., Рубленко С.В. Гістологічна оцінка імплантації ортопедичних шурупів з покриттям з біоактивної кераміки легованої Ag у кісткові дефекти кролів на 42 добу.....	46
Яремчук А.В., Чемеровський В.О., Рубленко М.В. Захворюваність ділянки пальців у корів з періодичною розчищенням копитець.....	48
Ємельяненко О.В., Чорнозуб М.П. Сучасні підходи до лікування ран у коней.....	50
Стоцький О.Г. Лікування віслюка за хелазіону (в умовах заповідника «Михайлівська Цілина»).....	53
Рубленко М.В., Чемеровський В.О., Шевченко С.М., Тодосюк Т.П., Яремчук А.В. Макроморфологічна і рентгенологічна оцінка остеointegraційних та остеoіндуктивних властивостей покриттів металевих імплантатів з біоактивною керамікою.....	55
Білий Д.Д., Преображенська Я.Є. Озонотерапія в комплексному лікуванні собак із злоякісними пухлинами молочної залози.....	57

Мисак А.Р., Івашків Б.Б., Прицак В.В. Клініко-гематологічний статус собак за пухлин опасистих клітин.....	58
Шевченко С.М., Бевз О.С., Тодосюк Т.П., Ульянович Н.В., Фірстов С.О. Гістологічні дослідження мембран, сформованих навколо поліметилметакрилату після заміщення кісткових дефектів у кролів.....	60
Тодосюк Т.П., Рубленко А.М., Ульянович Н.В., Коломієць В.В. Гістоморфологічна характеристика впливу легованої германієм кальцій-фосфатної кераміки на репаративний остеогенез у кролів з остеопорозом.....	62
Антіпов А.А., Гончаренко В.П., Джміль В.І., Білик С.А. Ефективність фенбендазолу за аскарозу свиней.....	64
Соловійова Л.М. Паразитофауна диких тварин та екзотичної птиці.....	67
Авраменко Н.В., Козій Н.В., Шаганенко Р.В., Шаганенко В.С. Раціональна антибіотикотерапія.....	69
Козій Н.В., Авраменко Н.В., Шаганенко Р.В., Шаганенко В.С., Рубленко С.В. Метамізол натрію у ветеринарній практиці.....	71
Рубленко С.В., Шаганенко В.С., Шаганенко Р.В., Козій Н.В., Авраменко Н.В. Перспективи використання еприномектину в молочному скотарстві.....	73
Тєор В.С., Царенко Т.М. Діагностична візуалізація за інфекційного перитоніту котів.....	76
Пантелеєнко О.В., Шевченко М.В., Савченко М.О., Білик С.А., Довгаль О.В., Царенко Т.М. Застосування вимог ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019 до валідації і верифікації методів випробувань у наукових дослідженнях.....	78
Савченко М.О., Шевченко М.В., Пантелеєнко О.В., Білик С.А., Довгаль О.В., Царенко Т.М. Ефективність виявлення <i>Streptococcus suis</i> методом ПЛР в реальному часі.....	80
Довгаль О.В., Савченко М.О., Пантелеєнко О.В., Шевченко М.В., Білик С.А., Царенко Т.М. Динаміка поширення африканської чуми свиней в Україні у 2012 -2023 роках.....	82
Шевченко М.В., Пантелеєнко О.В., Богатко Н.М., Мазур Т.Г., Андрійчук А.В., Царенко Т.М. Використання хромогенного середовища CHROMagar Orientation для визначення КМАФАнМ у дослідженні змивів: підвищення ефективності мікробіологічного контролю.....	84
Білик С.А., Скиба Г.С., Царенко Т.М. Реформування системи видачі ветеринарно-санітарних паспортів для домашніх тварин.....	86
Букалова Н.В., Богатко Н.М., Приліпко Т.М. Питання законодавчого регулювання безпечності та якості свіжих і швидкозаморожених ягід для вітчизняного ринку.....	88
Джміль В.І., Лясота В.П., Букалова Н.В., Антіпов А.А. Ефективність лікування коропів за аргульозної інфвазії з використанням антигельмінтика "Бровермектин-Гранулят [™] ".....	90
Лясота В.П., Богатко Н.М., Букалова Н.В., Джміль В.І., Хіцька О.А., Мазур Т.Г., Ткачук С.А., Приліпко Т.М., Богатко А.Ф. Якість сметани вітчизняних виробників та особливості її фальсифікації.....	92
Хіцька О.А. Аналіз гігієнічних умов в м'ясному цеху супермаркету.....	94
Тишківська Н.В. Продуктивність телят різних вікових груп під впливом органічної кормової суміші виготовленої на основі гумінових кислот.....	96
Утеченко М.В., Надточій С.О. Клініко-морфологічна характеристика деяких не інвазивних спленомегалій у собак.....	98
Папченко І.В., Антіпов А.А. Особливості прояву туберкульозу у свиней.....	100